МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
ім. В.Г.КОРОЛЕНКА

У бібліотеках
Східної України

ІНТЕРНЕТ-ЦЕНТРИ ПУБЛІЧНИХ БІБЛІОТЕК ЯК ЗАСІБ ІНФОРМАЦІЙНОГО СЕРВІСУ

Харків ХДНБ 2004

ББК 78.30 (4Укр5)
УДК 004.738.5:027 (477.5)
І-733

Інтернет-центри публічних бібліотек як засіб інформаційного сервісу /Харк. держ. наук. б-ка ім. В.Г.Короленка; Уклад.: Н.Н.Кучерява, Г.Д.Ковальчук. – Х., 2004. – 21 с. – (У б-ках Сх. України).

У виданні проаналізовано результати дослідження діяльності Інтернет-центрів публічних бібліотек, що були відкриті в східному регіоні України у 2002–2003 роках і фінансуються Відділом преси, освіти та культури Посольства США в Україні.

Укладачі: Наталія Миколаївна Кучерява
Галина Дмитрівна Ковальчук

ПЕРЕДМОВА

Протягом останніх років у 76 публічних бібліотеках України було відкрито 92 Інтернет-центри за програмою "Інтернет для читачів публічних бібліотек (LEAP)" Відділу преси, освіти та культури Посольства США в Україні.

Їх відкриття створило можливість надавати користувачам бібліотек новий вид послуг – Інтернет-послуги, які роблять інформаційний сервіс більш насиченим і різноманітним.

У цьому виданні проаналізовані результати діяльності Інтернет-центрів публічних бібліотек східного регіону України, що були відкриті у 2002–2003 роках і надають свої послуги користувачам безкоштовно.

Укладачі висловлюють щиру подяку працівникам Інтернет-центрів за надану інформацію та сприяння у роботі.

Відгуки та пропозиції стосовно видання просимо надсилати за адресою:

61001, Харків, ДСП, пров. Короленка, 18
ХДНБ ім. В.Г.Короленка, науково-методичний відділ
Тел.: (0572) 731-32-27
Факс: (0572) 23-01-01
E-mail: info@ korolenko. kharkov. com.

Зростання обсягів електронної інформації ставить перед бібліотеками, зокрема перед науковими, нові завдання з впровадження сучасної комп'ютерної техніки для обслуговування користувачів. На майбутнє бібліотек великий вплив мають Інтернет- та цифрові технології. Згідно зі статистичними даними, у 2003 р. кількість користувачів Інтернет в Україні дорівнювала 3,8 млн, що складає 8% від загального населення країни. Цей показник із року в рік зростає.

У маніфесті ІФЛА про Інтернет, прийнятому сесією Ради ІФЛА 23 серпня 2002 р., проголошується, що

- надання безперешкодного доступу до Інтернету в бібліотеках та інших інформаційних центрах сприяє свободі, процвітанню та розвитку громад і окремої особи
- бібліотеки повинні обслуговувати всіх користувачів незалежно від віку, раси, національності, релігії, культури, статі.

Сучасна модель обслуговування публічної бібліотеки неможлива без надання користувачам Інтернет-послуг. Значна частина інформаційних потоків перемістилася в електронний простір. Використання інформаційно-мережевих ресурсів Інтернет, інформація в яких має великий обсяг, але недостатньо впорядкована, не вся є достовірною та корисною. Втім, якісна її частина, доповнюючи традиційні бібліотечні ресурси, робить інформаційний сервіс більш насиченим та різноманітним. Стати лоцманами в океані інформації і допомогти користувачам опановувати ці інформаційні потоки мають саме бібліотечні працівники, які професійно володіють засобами та методологією пошуку, відбору та обробки інформації.

У 1998 р. в Україні було прийнято Національну програму інформатизації, головною метою якої є створення умов для забезпечення громадян та суспільства своєчасною, достовірною та повною інформацією шляхом широкого

використання інформаційних технологій, забезпечення інформаційної безпеки держави.

Розвиток Інтернет-технологій у бібліотеках України розпочався у середині 90-х років. Запровадженню Інтернет у бібліотеках сприяли програми міждержавних благодійних фондів, зокрема МФВ „Відродження”, а також програми американських фондів та організацій (IREX, IATP). У рамках цих програм у бібліотеках України були створені місця доступу до Інтернет, бібліотекарі отримали перші навички роботи у всесвітній інформаційній мережі.

Протягом останніх років у 76 публічних бібліотеках України було відкрито 92 Інтернет-центри (ІЦ) за програмою "Інтернет для читачів публічних бібліотек (LEAP)" Відділу преси, освіти та культури Посольства США в Україні. Ця програма має на меті допомогу публічним бібліотекам України в наданні інформаційних послуг населенню, підтримку вільного й відкритого обміну інформацією.

Відкриття ІЦ у публічних бібліотеках дало можливість тисячам громадян України отримати доступ до електронної інформації, змінило способи надання бібліотечних послуг, сприяло появі інноваційного підходу бібліотекарів до обслуговування користувачів і поставило перед бібліотеками нові завдання і вимоги.

З метою визначення найбільш оптимальних форм роботи ІЦ у ХДНБ ім. В.Г.Короленка у 2004 р. здійснене соціологічне дослідження "Інтернет-центри публічних бібліотек як засіб розширення бібліотечного сервісу". Аналізувалася робота ІЦ, що були відкриті у 2002–2003 роках і надають свої послуги безкоштовно. Це Інтернет-центри у Харківській державній науковій бібліотеці ім. В.Г.Короленка, Харківській обласній універсальній науковій бібліотеці, Краматорській міській бібліотеці ім. М.Горького (Донецька обл.). У ході дослідження вивчався склад та інформаційні запити користувачів ІЦ

публічних бібліотек різних за масштабом діяльності, складом читачів та фондів. Певної уваги надавалося вивченню форм навчання користувачів та працівників бібліотек навичкам роботи в Інтернет, визначенню найбільш ефективних способів реклами ІЦ та проекту LEAP, аналізувалася інформація про масові заходи, які здійснюються Інтернет-центрами.

За результатами дослідження було опрацьовано 140 анкет. Крім результатів анкетування у названих бібліотеках для підготовки узагальнюючого матеріалу були використані також звіти ІЦ Костянтинівської, Артемівської, Ясинуватської, Харцизької ЦБС Донецької області.

Основні характеристики Інтернет-центрів, що брали участь у дослідженні, як свідчать дані табл. 1, за кількістю робочих місць та рівнем відвідувань приблизно однакові.

	Кількість робочих місць	Кількість відвідувань за рік
ХДНБ ім. В.Г. Короленка	7	11099
ХОУНБ	7	10303
КМБ ім. М. Горького	8	11804

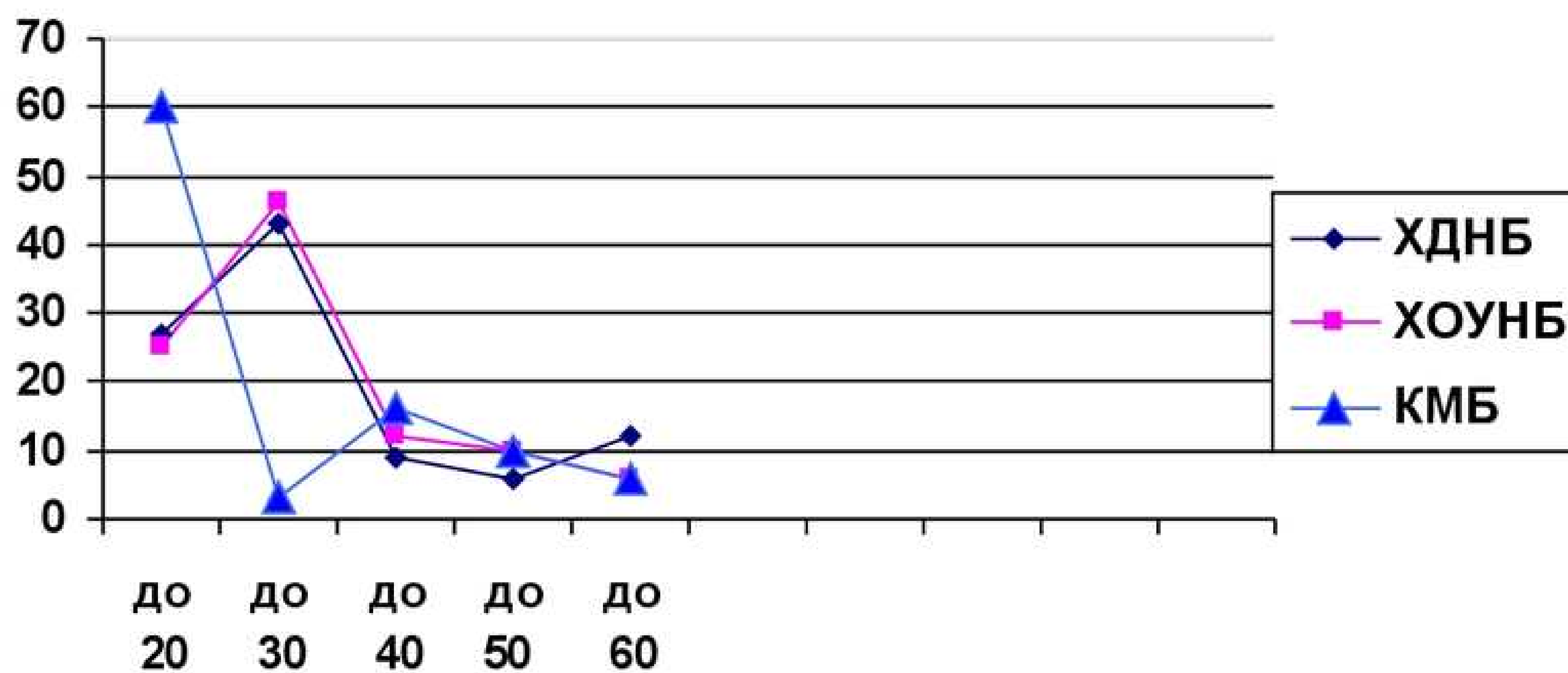
Табл. 1

Відкриття ІЦ стало значною подією для бібліотек. Ці підрозділи надзвичайно швидко сформували контингент користувачів. Так, кількість користувачів, які відвідали ІЦ Краматорської ЦБС протягом року, дорівнює майже 3 тис. Велика кількість відвідувань (11804 за рік) свідчить про популярність ІЦ у місті та обмежені можливості користувачів в отриманні Інтернет-послуг в інших місцях.

(Див. також діаграму 2).

З'ясовувалися також відмінності за віком, статтю та освітою у складі користувачів ІЦ трьох бібліотек.

Отримані дані свідчать, що серед користувачів ХДНБ та ХОУНБ переважають чоловіки (67% та 60% відповідно), а в Краматорській міській бібліотеці пропорція інша: 60% – жінки, 40% – чоловіки.

Діаграма 1

Дані діаграми 1 відображають склад користувачів за віком. Більшість опитаних – молоді люди до 30 років. Причому, у ХДНБ та ХОУНБ більшість користувачів має вік від 20 до 30 років, у КМБ значна кількість користувачів віком до 20 років.

Користувачів Інтернет-центрів відрізняє високий рівень освіти: вищу та незакінчену вищу мають 50% користувачів у ІЦ ХДНБ та ХОУНБ, трохи менше в Краматорську – 30%.

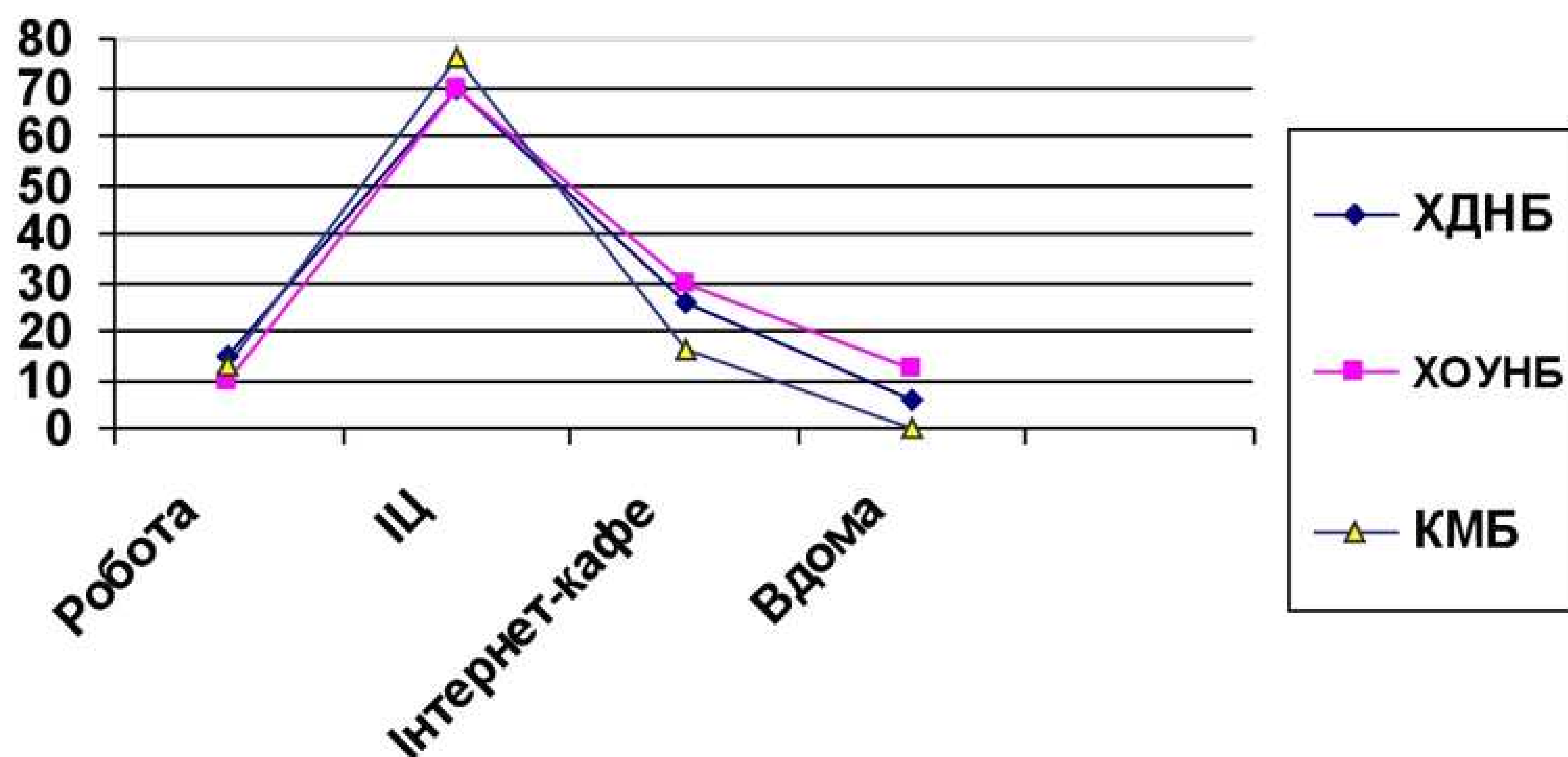
Основна маса користувачів ІЦ – це студенти вузів, а в Краматорську – це ще й учні середніх шкіл.

Таким чином, основна аудиторія ІЦ – молодь, причому та, яка навчається.

У наступному комплексі питань з'ясовувалося, як довго відвідувачі центрів використовують Інтернет, у яких місцях мають доступ до Інтернету та як часто до нього звертаються.

Відповіді респондентів на запитання стосовно досвіду роботи з Інтернет свідчать, що серед користувачів ХДНБ однакова кількість (40%) тих, які нещодавно розпочали використовувати Інтернет, і тих, хто отримує Інтернет-послуги протягом п′яти років. У ХОУНБ більшість користувачів (56%) мають достатній досвід роботи, третина – нещодавно розпочала користуватися Інтернет; у КМБ 60% користувачів мають досвід менше одного року та 26% працюють від одного року до п'яти років.

Нас цікавило також, де відвідувачі користуються Інтернет: на роботі, вдома, в Інтернет-кафе, в Інтернет-центрах тощо.

Діаграма 2

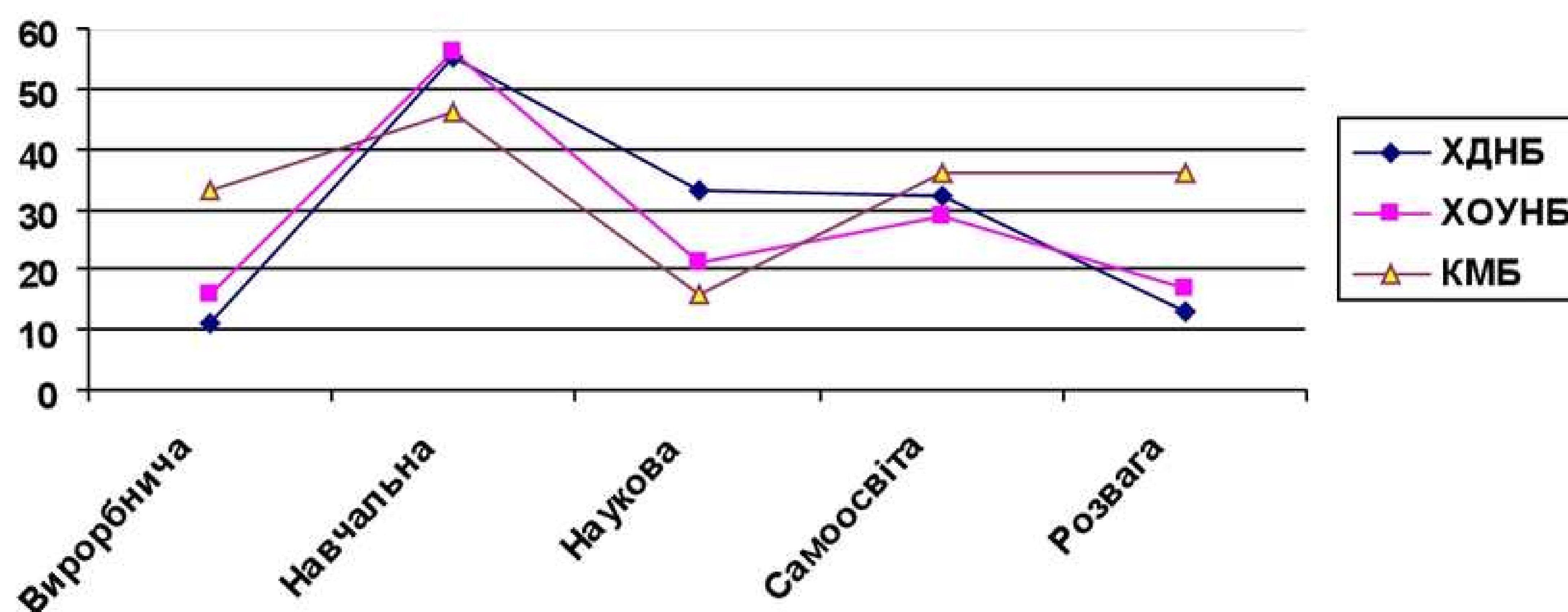
Основним місцем доступу до Інтернет користувачі одностайно визначили Інтернет-центри, тобто вони є основним місцем, де відвідувачі бібліотек мають змогу користуватися Інтернет, і цей висновок є визначальним для подальшого розвитку Інтернет-послуг у бібліотеках.

На жаль, лише незначна кількість користувачів бібліотек має Інтернет вдома: у ХДНБ таких 6%, у ХОУНБ – 12%, а в КМБ їх зовсім немає.

Користуватися Інтернет на робочих місцях і у великому, і у невеликому місті мають можливість теж небагато осіб, у ХДНБ таких 15%, у ХОУНБ – 10%, у Краматорській ЦМБ – 13%.

На запитання: "Як часто ви звертаєтесь до Інтернет?" користувачі трьох ІЦ у відповідях одностайні. Щотижня намагаються отримувати інформацію 60% користувачів, третина відповіла, що користується Інтернет у разі потреби.

Дослідження з'ясовувало мету звернень користувачів до Інтернет.

Діаграма 3

Отримані дані свідчать, що в усіх бібліотеках Інтернет використовується насамперед з освітньою метою. Це цілком закономірно. Мережа Інтернет надає багато можливостей для отримання необхідної інформації на допомогу навчальному процесу. Безперервна освіта, освіта для дорослих, дистанційна освіта та інші спеціальні Інтернет-послуги сприяють у використанні нових засобів розвитку особистості. Кожна

людина за допомогою Інтернет має можливість оволодіти новими знаннями для активної участі у суспільному житті.

У Краматорській міській бібліотеці кількість звернень з метою самоосвіти (36%), у наукових бібліотеках, на відміну від бібліотеки невеликого міста, провідне місце користувачі віддали науковій роботі та самоосвіті: ХДНБ (33% та 32% відповідно), у ХОУНБ дещо інше співвідношення – самоосвіта – 29%, наука – 21%.

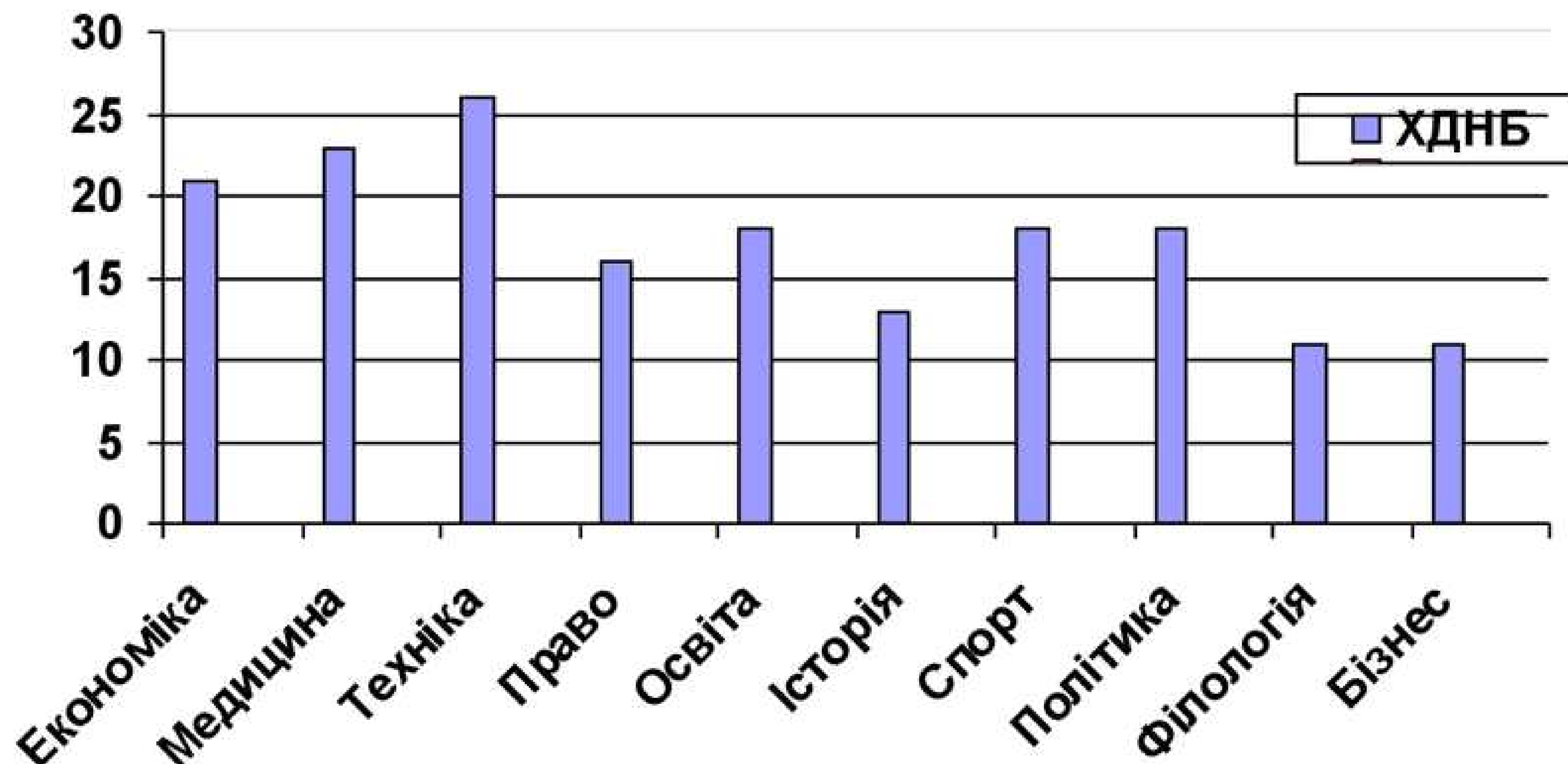
У КМБ з виробничою метою використовують інформацію значно активніше, ніж у наукових бібліотеках: КМБ – 33%, ХДНБ – 11%, ХОУНБ – 16%. Задля розваги Інтернет використовують таким чином: у КМБ – 33%, у ХОУНБ – 16%, у ХДНБ лише 11%, тобто, чим вищий рівень бібліотеки, тим менше відсоток використання Інтернет з розважальною метою.

Вивчалася змістовна структура звернень до Інтернет-ресурсів. Здійснений аналіз засвідчив, що найбільший попит у користувачів усіх центрів має інформація з таких галузей:

- економіка;
- техніка;
- медицина;
- право;
- освіта;
- історія;
- бізнес;
- політика;
- спорт;
- філологія;
- комп'ютери;
- мистецтво.

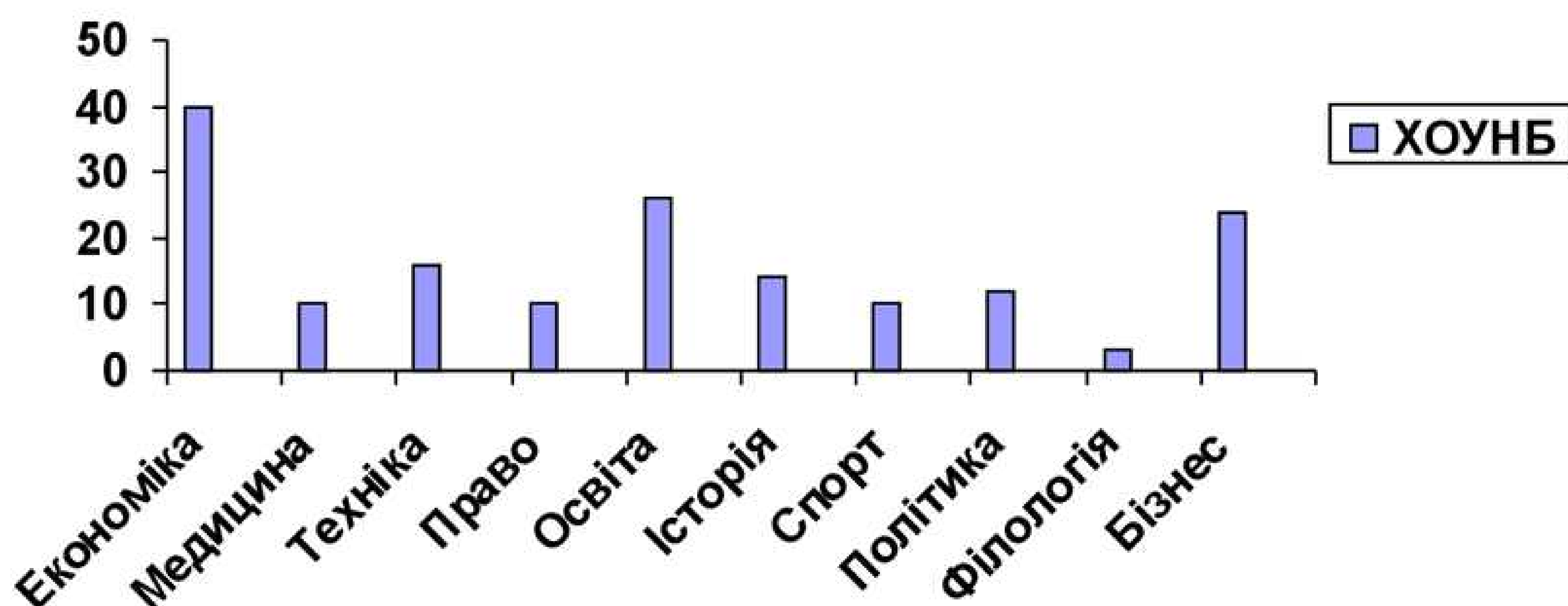
Дані діаграми 4 свідчать, що користувачі ХДНБ виявляють майже однаковий інтерес до всіх названих галузей

знань. Проте найбільшим попитом користується інформація з техніки, медицини, економіки, освіти.

Діаграма 4

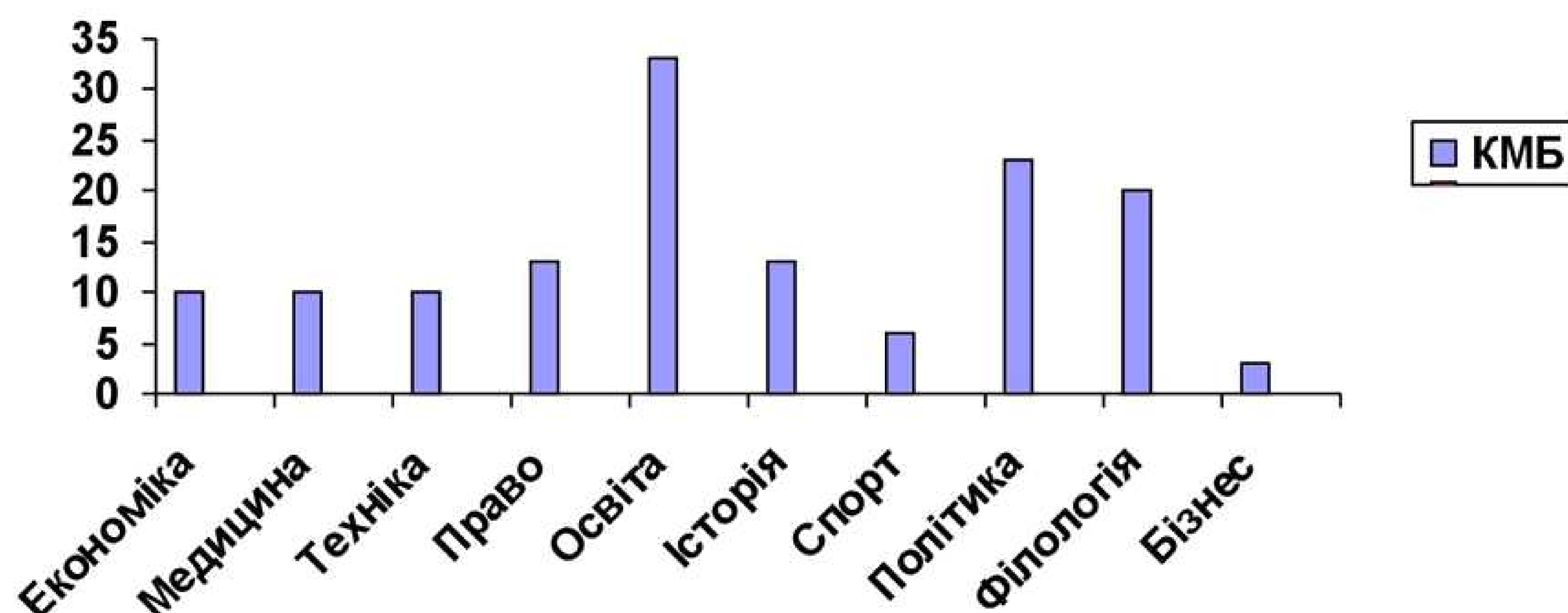
У ХОУНБ інформаційні запити з питань економіки значно переважають.

Діаграма 5

У КМБ, навпаки, інформація з економіки цікавить користувачів значно менше і серед пріоритетних її немає. Це,

очевидно, пояснюється тим, що користувачами ІЦ у великому місті переважно є студенти, а в Краматорську – школярі.

Діаграма 6

Користувачі продемонстрували інтерес до техніки, зокрема до комп'ютерних дисциплін. Це й зрозуміло, адже володіння комп'ютерними технологіями надає молоді переваги при працевлаштуванні.

Інформація з освітянських проблем цікавить як користувачів ІЦ Харкова (18% – ХДНБ, 26% – ХОУНБ), так і Краматорська – 36%. Це теж зрозуміло, оскільки переважна більшість користувачів – студенти.

Таким чином, результати дослідження свідчать, що тематика інформаційних запитів користувачів у кожній бібліотеці має свої відмінності. Тому для підвищення ефективності обслуговування користувачів працівники кожного ІЦ повинні використовувати саме ті заходи, які обумовлені метою використання інформації та її тематикою.

Було зроблено спробу з'ясувати рівень обізнаності користувачів ІЦ з бібліотечними ресурсами в Інтернет. На запитання: "Чи здійснюєте ви пошук інформації в електронних

каталогах бібліотеки?" переважна більшість опитуваних відповіла негативно. А ті, хто відповідав позитивно, не зрозуміли, про що йдеться і наводили приклади не сайтів бібліотек, а пошукових систем.

Ще гірша ситуація з повнотекстовими базами даних. Майже ніхто з опитуваних їх не використовує, але у побажаннях чимало користувачів визнали, що потребують повнотекстової інформації.

Працівники бібліотек повинні створювати рекламу бібліотечних ресурсів в Інтернеті. Хоча в ІЦ проводяться заняття з вивчення можливостей Інтернету (у ІЦ ХДНБ у 2003 р. проведено 145 занять, у ІЦ КМБ – 88; навчався протягом року 2391 користувач), але одержані дані свідчать, що ознайомленню саме з бібліотечними ресурсами Інтернет на заняттях не було надано належної уваги.

Велику кількість навчальних послуг надає ІЦ Краматорської МБ – це групові та персональні тренінги за такими темами:

- Пошук інформації в Інтернеті;
- Інформаційні ресурси мережі Інтернет;
- Засоби пошуку інформації і простий та розширений пошук;
- Телеконференція та робота в чаті;
- Інтернет і культура тощо.

Для підвищення Інтернет-культури бібліотечних працівників у ІЦ Краматорської ЦБС регулярно проводяться заняття "Школи професійного розвитку", групові тренінги за окремими темами. В ІЦ ХОУНБ для бібліотекарів проводиться цикл занять "Бібліотечна школа Інтернет". У ХДНБ – семінари для працівників бібліотек вузів та ЦБС міста.

Використовуючи можливості ІЦ, Ясинуватська ЦБС започаткувала загальноміську програму "Розвиток інформаційної

культури населення як резерв соціально-культурного розвитку міста".

Працівниками ІЦ Харцизької ЦБС розроблені такі навчальні програми:

- Користувач ПК
- Інформаційна культура школяра
- Інтернет та навігація у просторі WWW
- Електронний рік культури
- Графічний редактор Point
- Користування електронною поштою
- Програма навчання роботі на ПК
- Державні вищі навчальні заклади III–IV рівня акредитації.

Для бібліотечних фахівців підготовлено курс "Дистанційне навчання у версії on-line" за такими, наприклад, темами:

- Донецький регіон. Розвиток мережі Інтернет
- Розробка сайту бібліотеки
- Ресурси України та Росії
- Гібридна бібліотека
- Повтекстові БД та ін.

ІЦ Костянтинівської ЦБС забезпечує інформаційну підтримку методичних заходів. Так, для бібліотечних працівників проведено семінар "Електронна пошта E-mail". Метою заходу було розширення знань бібліотечних працівників про можливість користування цим зручним способом листування. Семінар "Особливості пошуку бібліографічної інформації в Інтернеті" було адресовано шкільним бібліотекарям. Працівники шкільних бібліотек познайомилися з кращими бібліотечними ресурсами та навчилися знаходити інформацію в електронних бібліотеках та каталогах.

На запитання анкети: "Наскільки задовольняються запити користувачів в Інтернеті?" отримані відповіді (табл. 2), що

повністю задовольняються (у ХДНБ та ХОУНБ – 15%, 16% відповідно), у Краматорську таких значно більше – 33%. Пояснюється це тим, що в Краматорську серед користувачів значну частину складають школярі, а у ХДНБ та ХОУНБ користувачі більш досвідчені та вибагливі. В основному користувачі усіх ІЦ свої запити задовольняють на 50%. Зовсім незадоволених одиниці.

	Повністю	На 50%	На 25%	На 5%	Не задоволені
ХДНБ	14	54	22	8	0
ХОУНБ	20	43	31	2	2
КМБ	40	50	6	0	3

Таблиця 2

ІЦ бібліотек, що вивчалися, надають своїм користувачам великий спектр послуг. Так, у ХОУНБ, крім пошуку інформації в Інтернеті, користувачі можуть записувати інформацію на дискету, диск, брати участь у форумах. Працівники ІЦ систематично готують вебліографічні списки, "Інтернет-путівники".

В ІЦ Краматорської ЦБС, крім названих послуг, надається можливість користуватися електронною поштою, брати участь у чатах, для користувачів проводяться Інтернет-екскурсії, презентації сайтів громадських організацій та товариств, готуються вебліографічні списки та анотовані вебпокажчики, як то: "Рекомендовані списки сайтів та адрес в Інтернеті", "Актуальні питання економіки", "Історія України", "Правознавство" тощо.

Усі заходи, в яких брали участь працівники ІЦ Харцизької ЦБС, супроводжувались різноманітними вебліографічними матеріалами. Найцікавіші з них такі:

- Інформаційна культура школяра
- Харцизьк – Донбас у мініатюрі
- Інновації в галузі освіти
- Штучний інтелект у природній свідомості.

ІЦ Костянтинівської ЦБС великої уваги надає підготовці тематичних покажчиків сайтів, наприклад, "Інтернет на допомогу вчителю іноземної мови", "Вінок Кобзарю" та ін. Всього в цьому ІЦ протягом 2004 року складено 32 вебліографії.

Інтернет-центрами впроваджуються нові для бібліотек форми роботи: інформаційні семінари, віртуальні екскурсії, огляди сайтів, уроки інформатики.

Так, новою формою роботи в ІЦ Артемівської ЦБС (Донецька обл.) стали Інтернет-конференції, присвячені знаменним датам. Живий інтерес викликала Інтернет-конференція "Створення ринку землі", на яку були запрошені працівники відділів земельних ресурсів міської та районної рад, юристи.

Резонансною була також Інтернет-конференція в рамках міжнародної акції "16 днів протидії гендерному насильству". Бібліотечні працівники залучили до участі в ній лідерів міських організацій, політичних партій "Жінки за майбутнє", "Солідарність жінок України", міської громадської організації "Спілка жінок", фахівців міської ради (відділів внутрішньої політики та у справах сім'ї, молоді та жінок). Про проведення таких конференцій в мережі ЦБ сповіщає саме тих осіб, яких цікавлять відповідні питання.

ІЦ започатковані і "віртуальні екскурсії" до масових заходів та на замовлення. Так, ІЦ Харцизької ЦБС проводить значну їх кількість: до екологічної читацької конференції віртуальну екскурсію "Земля тревоги нашей", для дитячого

будинку – "Сетевое детство", для учнів середніх шкіл – "Школьный мир", "Куда пойти учиться", "Пресса в Интернете" тощо. "Віртуальні екскурсії" активно використовує і ІЦ Костянтинівської ЦБС. Користувачі мають змогу подорожувати такими сайтами: "Людина і природа", "По країнах та континентах", "Музеями світу". До циклу масових заходів пам'яті жертв фашизму цією ж бібліотекою проведено віртуальну екскурсію "Холокост. Уроки історії".

ІЦ виконують роль навігаторів інформаційного простору. Так, одним із головних напрямків роботи ІЦ Костянтинівської ЦБС є сприяння освіті та самоосвіті. У межах співробітництва з міським відділом освіти проведено значну кількість інформаційних семінарів для вчителів, шкільних психологів. До них було складено серію тематичних покажчиків сайтів "На допомогу вчителю".

ІЦ Харцизької ЦБС теж започаткував проведення семінарів для вчителів загальноосвітніх шкіл. Учасникам семінарів пропонується прослухати лекції-консультації "Доступ до Інтернету як бібліотечна послуга", "Що таке Інтернет та навігація WWW", ознайомитися з Web-сторінками, запропонованими консультантами центру.

Інформацію про ІЦ користувачі, як показало дослідження, здебільшого отримують при відвідуванні бібліотеки (близько 70% в усіх трьох бібліотеках) або від знайомих (близько 25%). Реклама в ЗМІ чомусь проходить непоміченою.

Популяризацією своїх ІЦ займаються всі бібліотеки, використовуючи різноманітні форми (семінари, наради, презентації, підготовка буклетів).

З метою розширення діяльності ІЦ налагоджують співпрацю з державними структурами, громадськими організаціями.

Так, ІЦ Костянтинівської ЦБС плідно співпрацює з міським центром працевлаштування, регулярно проводить семінари

для безробітних "Пошук роботи через Інтернет". Для громадських організацій проводяться семінари "Громадські організації в інформаційному просторі".

ІЦ Харцизької ЦБС надає Інтернет-послуги міському товариству інвалідів "Іскра", дитячій організації "Світлиця", міській організації "Союз молодежи регионов". Відкрито Інтернет-клуб "Павутинка" та "Повір у себе" для дітей сиріт, інвалідів, дітей з малозабезпечених сімей. ІЦ Ясинуватської ЦБС надає можливість членам міського творчого об'єднання брати участь у Інтернет-виставках та конкурсах, народні умільці та майстри можуть виставляти свої твори та вироби на Інтернет-аукціоні, члени міжнародної асоціації флористів через Інтернет спілкуються з міжнародним клубом "International Pressed Flower, art society" та отримують відомості й пропозиції щодо організації та проведення виставок та конкурсів.

Безкоштовний доступ до світової мережі Інтернет значно розширив можливості задоволення попиту користувачів бібліотек, особливо учнівської та студентської молоді.

Серед побажань та пропозицій користувачів були такі:

- надавати якомога більше довідкової інформації для початківців
- установити в програмах перекладачі
- створити довідники сайтів електронних журналів та електронних бібліотек
- покращити мікроклімат в ІЦ (встановити кондиціонери, іонізатори повітря).

Аналіз роботи ІЦ показав, що Інтернет поряд з іншими джерелами інформації став невід'ємною частиною ресурсів публічних бібліотек і новою формою обслуговування користувачів.

Дослідження свідчить, що сьогодні Інтернет-центри публічних бібліотек – це

- безкоштовний доступ до ресурсів Інтернету;

• система навчання користувачів пошуку інформації в мережі Інтернет;

• надання консультацій висококваліфікованими фахівцями безпосередньо на Інтернет-місцях;

• роздрукування отриманої інформації з Інтернету та її запис на дискету;

• інформація стосовно мереж Інтернет, пошукових систем, сайтів тощо;

• підготовка вебліографічних покажчиків, постійне оновлення інформації про тематичні ресурси Інтернет.

Отже, дослідження засвідчило, що Інтернет-центри стають важливою складовою інформаційного обслуговування сучасної публічної бібліотеки, обслуговування користувачів у ІЦ публічних бібліотек є вимогою часу і цей напрямок діяльності повинен мати необхідну матеріально-технічну базу та фінансування.

Послідовна співпраця бібліотек з владними структурами сприятиме виникненню загальної думки про те, що саме у публічних бібліотеках на базі Інтернет-центрів слід створювати умови для широкого використання досягнень інформаційного суспільства.

Інтернет змінив не тільки бібліотеки, він змінив життя людства та визначив його розвиток на майбутнє. Інтернет став невід'ємною частиною інформаційного середовища і поступово займає основне місце у бізнесі та виробництві. Потреби відвідувачів бібліотек стають багатоаспектними і потребують від бібліотечних працівників більшої професійної майстерності.

Бібліотечні працівники мають багато чому навчитися для того, щоб професійно надавати послуги у ІЦ. Відкриття у публічних бібліотеках Інтернет-центрів, що стало можливим завдяки підтримці Посольства США в Україні, це тільки початок нового напрямку бібліотечної діяльності.

Використання Інтернет-послуг суттєво покращило імідж бібліотек, змінило ставлення користувачів, громадськості до публічних бібліотек. Сьогодні публічна бібліотека сприймається громадянами як сучасна інформаційна установа, що сприяє їх професійному, громадському та особистісному розвитку.

Виробничо-практичне видання

Інтернет-центри публічних бібліотек
як засіб інформаційного сервісу

Редактор С.М.Миценко
Відповідальний за випуск Л.П.Незнамова,
заслужений працівник культури України

Підписано до друку Формат паперу 60 х 84 1/16. 1,2 друк. арк., 1,0 обл.-вид. арк. Папір для множ. апаратів. Тираж 100 прим. Замовлення
Ксерокс ХДНБ ім. В.Г.Короленка. 61003, Харків-3, пров. Короленка, 18.